

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2024-04-29

Diarienummer N165-0257/24

Handläggare

Jenny Martinsson

Telefon: 031 – 367 97 22

E-post: jenny.martinsson@socialsydvast.goteborg.se

Återrapportering av insatser under vintern 2023/2024 med målsättningen att ingen ska behöva sova utomhus

Förslag till beslut

Socialnämnd Sydväst antecknar informationen.

Sammanfattning

2021 hemställde kommunstyrelsen i Göteborg till socialförvaltning Sydväst att se över situationen och vid behov genomföra stöttande åtgärder i samverkan med civilsamhälle och ideella aktörer för att säkerställa att den särskilda nödhjälp som kan vara nödvändig med anledning av kylan finns tillgänglig¹. Med utgångspunkt i detta beslut har en gemensam planering för insatser gjorts de efterföljande vinterperioderna i samverkan mellan socialförvaltning Sydväst och berörda idéburna organisationer. Samverkan har också skett med myndighetsutövande socialtjänst inom Göteborgs Stad.

Denna rapport handlar om vintern 2023/2024 då socialförvaltning Sydväst och idéburna organisationer samverkat och samarbetat utifrån målet att ingen ska behöva sova utomhus under vinterperioden. För att kunna erbjuda övernattningsplatser till fler personer i akut hemlöshet tillförde socialnämnden Sydväst två miljoner kronor i ett extra budgetanslag. Satsningen medförde bland annat en utökning av antalet icke biståndsbedömda övernattningsplatser på befintliga boenden och att socialförvaltningen Sydväst och Agape, genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP), kunde öppna ett tillfälligt vinterboende med 20 icke biståndsbedömda övernattningsplatser.

Den rapport som skrivits kring vinterns insatser visar att övernattningsplatserna i stort räckte till under vintern. Endast vid sex tillfällen har personer nekats övernattningsplatser på grund av platsbrist.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förutom det personliga lidandet för de människor som befinner sig i hemlöshet och behöver samhällets stöd för att hitta en trygg bostadslösning har hemlöshet också betydande samhällsekonomiska konsekvenser och påverkar möjligheterna för de som står utanför den ordinarie bostadsmarknaden att leva självständigt. Utöver negativa effekter för personerna och kostnader för boendelösningar ger hemlöshet upphov till en rad samhällsekonomiska effekter vilka är svåra att sätta en siffra på. Detta kan vara kostnader kopplade till skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika, psykisk ohälsa och

¹ Kommunstyrelsen, Göteborgs Stad, 2021-02-10 § 136

kriminalitet. I Göteborg har också märkts en minskning av antalet olovliga bosättningar när icke biståndsbedömd övernattning kan erbjudas för fler målgrupper. Detta innebär en minskad kostnad för städningar av bosättningar för Göteborgs Stad.

Insatserna inom vinterplaneringen syftar i första hand till att erbjuda övernattning till personer som befinner sig i akut hemlöshet men samtidigt sker insatser för att personerna ska kunna få mer långsiktiga boendelösningar.

Socialnämnden Sydväst tillförde två miljoner kronor i ett extra budgetanslag för insatser under vinterplaneringen med målsättningen att ingen ska behöva sova utomhus under vinterperioden. Tillskottet användes för att tillskapa fler icke biståndsbedömda övernattningsplatser utifrån ett beräknat ökat behov under vinterperioden.

Insats	Kostnad
IOP mellan socialförvaltningen Sydväst och frivilligorganisationen Agape från första december 2023 till sista mars 2024 innehållande 20 icke biståndsbedömda övernattnings platser.	1 575 000: -
Utökning med två extra icke biståndsbedömda övernattningsplatser på 35:an under perioden första november 2023 till sista mars 2024.	363 808: -
Förstärkning av bemanning på Station Nord för att möjliggöra en utökning av antalet icke biståndsbedömda övernattningsplatser från 40–50 till 70.	160 000: -
Totalt	2 098 808: -

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Hemlöshet är en av de mest extrema formerna av utanförskap och fattigdom. Rätten till bostad är stadgad både i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna och i den svenska grundlagen. I regeringsformen (1 kap. 2 § första stycket) fastställs det att det allmänna särskilt ska trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet.

De icke biståndsbedömda övernattningsplatserna är en form av akut hjälp i en situation av nöd för de som befinner sig i akut hemlöshet. Genom att erbjuda en övernattningsplats kan ett relationsbyggande starta och ett informations- och motivationsarbete för att individen ska ansöka om bistånd hos myndighetsutövande socialtjänst. Målsättningen är att individerna ska kunna lämna den akuta hemlösheten och få mer långsiktiga boendelösningar.

Detta är något som inverkar positivt för trygghet och säkerhet i staden både för allmänheten och för de personer som befinner sig i akut hemlöshet. Genom de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna kan en trygg övernattning erbjudas för att sedan, utifrån individuella behov, få stöd till mer långsiktiga boendelösningar. Alternativet är många gånger att söka skydd i trappuppgångar, offentliga toaletter och liknande vilket innebär otrygghet både för den enskilde och för allmänheten.

Innan det startades gemensamma vinterplaneringar mellan socialförvaltning Sydväst och idéburna organisationer förekom det att kyrkor öppnades upp för att erbjuda skydd mot kylan genom övernattningsplatser i kyrkbänkar. Detta innebar en viss hjälp i en situation av nöd men saknade möjligheten att kunna sova i en säng och möjligheten till privatliv genom att kunna stänga en dörr. Det saknades också det professionella stödet för att kunna ta steg mot andra insatser från myndighetsutövande socialtjänst för att kunna få mer långsiktiga boendelösningar.

Under vinterperioden ges det möjlighet att nå personer som under resten av året inte söker kontakt med Uppsökarenheten och andra öppna verksamheter inom Göteborgs Stad och inom idéburna organisationer. Det ger erfarenheter och kunskap för vidare samarbete och samverkan mellan idéburna organisationer, myndighetsutövande socialtjänst och utförande delar av socialtjänsten för arbetet mot målgruppen som befinner sig i akut hemlöshet.

I målgruppen finns några av de mest socialt utsatta som många gånger har psykisk ohälsa och skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika. De kvinnor som finns i målgruppen befinner sig i en extra utsatt situation och riskerar att utsättas för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld samt utnyttjande i olika former. Tack vare de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna så har övernattningsplatser i eget rum kunnat erbjudas och personerna har fått vägledning och stöd i myndighetskontakter men även i kontakt med hälso- och sjukvård.

För de som saknar den generella rätten till välfärdssystemet så har fler kunnat erbjudas övernattningsplatser under vintern än under resten av året. De personer i denna målgrupp som har ett omfattande skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika eller som av andra skäl inte kan erbjudas övernattningsplatser på Station Nord har under vintern kunnat sova på något av de andra boendena. Förutom vinsterna för individerna så har detta även positiv inverkan på trygghet och säkerhet i det offentliga rummet.

Bedömning ur barnrättsperspektiv

De icke biståndsbedömda övernattningsplatserna finns till för vuxna personer som befinner sig i akut hemlöshet och där förekommer inga barn. Ärendet kan ändå beröra barnrättsperspektivet på olika sätt beroende på vilken målgrupp som åsyftas.

Vuxna som befinner sig i akut hemlöshet kan vara föräldrar och oavsett hur vårdnaden ser ut kan barn känna oro om de vet att en förälder vistas ute under den kalla vinterperioden. De icke biståndsbedömda övernattningsplatserna innebär att vuxna kan värma sig och sova inomhus. De får också mat och stöd i att lämna en situation av akut hemlöshet.

Utifrån ett barnperspektiv är detta positivt även för de barn som inte är direkt berörda av hemlösheten. Personer som befinner sig i akut hemlöshet har ofta ett skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika, psykisk ohälsa och löper högre risk att hamna i kriminalitet vilket kan påverka den generella tryggheten för barn som bor och vistas inom samma område.

För målgruppen som befinner sig i akut hemlöshet och saknar generell tillgång till välfärdssystemet; utsatta EU-medborgare, tredjelandsmedborgare och papperslösa, är det ovanligt att barn finns med de vuxna individerna i den akuta hemlösheten. Samtliga socialförvaltningar har ansvar för att hjälpa och stödja de barn som vistas i kommunen

oavsett anledning. Det betyder att ett barn utan uppehållstillstånd har samma rättigheter som ett barn med uppehållstillstånd och att papperslösa barn har rätt till boende, sjukvård och skola på samma sätt som andra barn i Sverige. Informationen och dialogen med civilsamhället avseende barns rättigheter och socialtjänstens ansvar förs kontinuerligt i samverkansgrupper mellan förvaltningen och civilsamhället samt i tätt samarbete kring personer i utsatthet.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 15 maj 2024.

Bilagor

1. Rapport vinterplanering 2023/2024 – Insatser för att säkerställa att ingen ska behöva sova utomhus under vinterperioden 2023/2024.

Ärendet

Socialnämnden Sydväst har att ta del av återrapporering av insatser under vintern 2023/2024 med målsättningen att ingen ska behöva sova utomhus och att anteckna mottagandet av återrapporeringen till protokollet

Beskrivning av ärendet

En rapport för återrapporering av insatser under vintern 2023/2024 med målsättningen att ingen ska behöva sova utomhus har tagits fram och presenteras för nämnden. I rapporten framgår hur insatser under vintern planerats och genomförts samt vilka erfarenheter som tas med inför kommande vinterplaneringar men även i det ordinarie arbetet med hemlöshet i Göteborg.

Rapporten innehåller också statistik över beläggning på de biståndslösa övernattningsplatserna och de målgrupper som nyttjat platserna. Det finns även uppgifter kring de tillfällen då behovet av övernattningsplats ej kunnat tillgodoses och anledningar till detta.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår nämnden att anteckna återrapporering av insatser under vintern 2023/2024 med målsättningen att ingen ska behöva sova utomhus till protokollet.

Beslutet ska skickas till

Socialnämnd Centrum, socialnämnd Hisingen, socialnämnd Nordost, äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd

Edita Paljevic

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör